

Aan: presidium
Van: griffier
Betreft: Evaluatie Begrotingscyclus/voorstel voor begrotingscyclus in 2021

Bijgaand treft u het rapport “Resultaten en aanbevelingen enquête begrotingsproces 2021-2024” aan. In hoofdstuk 3 van dit rapport worden 12 aanbevelingen gedaan die zijn gebaseerd op de enquête.

In deze notitie adviseer ik u over deze aanbevelingen waardoor u richting kunt geven aan de wijze waarop de raad zijn rol wil invullen in het begrotingsproces in 2021.

Met dit advies geef ik tevens uitvoering aan actiepunten 146¹.

Aanbevelingen in het rapport “Resultaten en aanbevelingen enquête begrotingsproces 2021-2024”

Onderstaand staan de 12 aanbevelingen uit het rapport weergegeven. Bij enkele aanbevelingen doe ik een voorstel voor een aanvulling (in cursief).

1. De inventarisatienotitie als vast onderdeel te integreren in het begrotingsproces. De inventarisatienotitie heeft als doel om de gemeenteraad op hoofdlijnen te informeren over de financiële situatie in onze gemeente en in positie te brengen voorafgaand aan de kaderstelling in de Kadernota.
Aanvulling: om de raad te informeren, wordt een openbare informatiebijeenkomst georganiseerd. Deze staat gepland voor 19 april, 20.45 uur.
2. Voorafgaand aan het vaststellen van de Kadernota (en op basis van de inventarisatienotitie) als college, raad en organisatie in informele setting met elkaar in gesprek te gaan over de richting voor de begroting. Daarbij staat het lange termijn perspectief (wat voor gemeente willen wij, naast financieel gezond, zijn) voorop.
Aanvulling: hiervoor wordt een openbare themabijeenkomst georganiseerd. Ten behoeve van deze bijeenkomst levert het college een bespreknotitie.
3. Onderzoek of/en hoe inwoners en organisaties van de gemeente een actieve rol spelen in het proces dat voorafgaat aan de besluitvorming in de raad.
4. Verleg het accent voor de politieke keuzes voor de begroting naar het Kadernota proces. Dat betekent voor de raads- en commissievergaderingen voor de Kadernota en de Begroting:
 - dat de algemene beschouwingen bij de Kadernota plaatsvinden. Daarmee verschuift het politieke accent en de mogelijkheid om richting te geven naar de Kadernota (de kaderstellende rol van de raad);
 - dat het moment om amendementen en moties die tot doel hebben om richting te geven aan de begroting bij de Kadernota behandeling worden ingediend.*Aanvulling: omdat het verschuiven van het politieke accent naar de Kadernota betekent dat de behandeling in commissie en raad meer tijd zal kosten is het niet goed mogelijk om in diezelfde vergaderingen ook andere onderwerpen te agenderen. Om die reden is het wenselijk om voor de Kadernota een “eigen” cyclus te organiseren, zodat zowel voor de Kadernota als de overige onderwerpen zorgvuldige besluitvorming mogelijk is.*
5. Gebruik de begrotingsraad (ter uitvoering van de controlerende rol) om te toetsen of de kaders verwerkt zijn in de begroting.
6. Het compact maken van het tekstuele deel van de programmabegroting: de programmadoelen en paragrafen indikken en concretiseren (SMART maken).
7. In de commissie- en raadsvergaderingen voldoende ruimte en tijd inplannen voor discussie en debat. *(dit sluit aan bij de aanvulling op aanbeveling 4.).*
8. Het begrotingsproces start met een opdracht van het college aan de organisatie en omschrijving van rollen, taken en verantwoordelijkheden.
9. Het opstellen van een leidraad P&C voor het hele begrotingsproces met daarin duidelijkheid over de planning, rollen, taken en verantwoordelijkheden van het college en de ambtelijke organisatie (in samenwerking met de griffie).

¹ afspraak in presidium 9 maart 2020 dat het presidium op een later moment besluiten wil nemen over Stappen in proces ontwikkeling kadernota voor 2021 (aparte raads- en commissieavond met algemene beschouwingen voor de kadernota; beperktere behandeling van de begroting; motiemarkt)

10. Afspraken maken over de reikwijdte van en het aantal moties en amendementen bij het vaststellen van de begroting. De raad kan bijvoorbeeld afspreken dat moties en amendementen uitsluitend van toepassing zijn op de begroting. Daarnaast kunnen er afspraken gemaakt worden over het aantal moties en amendementen.
11. Organisatie en griffie maken nadere afspraken over de communicatie, samenwerking, proces en rol- en taakverdeling.
Aanvulling: de griffier legt - alvorens afspraken te maken - voorstellen voor aan het presidium indien het aan het presidium is om keuzes te maken (bv. over communicatie). Dit geldt ook voor de spoorboekjes die worden opgesteld voor de commissie- en raadsbehandeling van de Kadernota en de Begroting.
12. Te onderzoeken of en zo ja hoe participatie onderdeel moet zijn van het begrotingsproces.

Aanvullende bespreekpunten voor het presidium

Naast de aanbevelingen die in het rapport worden gedaan, wil ik u het volgende in overweging geven.

13. In 2.1.1. van het rapport wordt m.b.t. de inventarisatienotitie aangegeven “Uit de reacties blijkt een behoefte aan een totaal financieel overzicht in plaats van de bandbreedte die in de inventarisatienotitie is gebruikt. Daarbij wordt als verbetersuggestie gewezen op een kerntaken discussie waarin helder wordt gemaakt wat alles kost.”. Hier wordt geen aanbeveling aan verbonden.
Ter bespreking: wenst het presidium dat de inventarisatienotitie uitgebreid wordt naar een “totaal financieel overzicht”?
14. In 2020 besloot de raad “de Kadernota vast te stellen”. Dit geeft niet aan wat de opdracht aan het college is en geeft geen inzicht in de inhoud. Eventuele amendementen op dit besluit hebben daarentegen wel een inhoudelijk karakter.
Ter bespreking: wenst het presidium dat het college een ontwerp-besluit voorlegt dat weergeeft wat de opdracht aan het college is en welke richting voor de te ontwikkelen begroting wordt gekozen? (zodat het besluit een inhoudelijk karakter krijgt, net als de evt. amendementen die worden aangenomen)
15. Een optie kan zijn dat de raad en het college in de stappen die gezet worden om de begroting 2022 te ontwikkelen een bijeenkomst “op de hei” organiseren.
Ter bespreking: wenst het presidium op dit punt nadere voorstellen te ontvangen?

Kanttekeningen

Het college heeft reeds een planning/leidraad opgesteld voor het begrotingsproces, waar diverse (onderdelen van de) aanbevelingen niet in verwerkt zijn. Zo is bv. aanbeveling 2 niet opgenomen (college en raad gaan - voorafgaand aan de Kadernota - in gesprek over de richting voor de begroting). In plaats daarvan heeft het college de intentie om een “uitvraag bij de raad” te doen. Dat houdt in dat - net als vorig jaar - de fracties worden benaderd om input te leveren voor de richting die zij voorstaan in de Begroting; vervolgens vertaalt het college de opbrengst hiervan in de Kadernota. In de aanvulling op de aanbeveling 2 stel ik voor om in plaats van een “uitvraag bij de raad” een themabijeenkomst te organiseren, waarvoor een bespreeknotitie wordt geleverd. In de driehoek is aangegeven dat dit alleen haalbaar is als dit geen extra capaciteit kost. Bij de keuze van het presidium hierin is relevant:

- capaciteit (kost een themabijeenkomst & bespreeknotitie meer capaciteit dan het organiseren van een uitvraag & analyse resultaten hiervan?)
- kwaliteit (levert schriftelijke input via de uitvraag hetzelfde op als een themabijeenkomst?)

Ten slotte

Indien het presidium instemt met de aanvulling bij aanbeveling 4 (“eigen” cyclus voor de Kadernota) blijft vooralsnog de “eigen” cyclus voor de begroting in stand. Bij de evaluatie van het begrotingsproces 2021 kan het presidium nadere besluiten nemen over “eigen” cycli in 2022 voor Kadernota en/of Begroting.

In het rapport worden diverse opmerkingen gemaakt over de ambtelijke samenwerking die nodig is om college en raad goed te ondersteunen in het begrotingsproces. De driehoek is reeds aan het onderzoeken op welke wijze een dialoog kan worden georganiseerd over de rollen van de griffie en de organisatie in bestuurlijke processen.

In het rapport wordt aangegeven dat er duidelijkheid nodig is over de technische toets van moties en amendementen. De driehoek zal het initiatief nemen om ervoor te zorgen dat voor alle betrokkenen (raad, college, organisatie) helder is wat de technische toets inhoudt. Het presidium zal hierover een memo ontvangen, voordat de Kadernota in procedure wordt gebracht.

Advies

Ik adviseer u:

- a. in te stemmen met de aanbevelingen 1, 2, 4 t/m 7 en 11 inclusief de aanvullingen die daarbij in cursief staan weergegeven;
- b. de aanbevelingen 8 en 9 voor kennisgeving aan te nemen (geen rol voor het presidium);
- c. niet in te stemmen met aanbeveling 10, omdat het de mogelijkheid van raadsleden om moties en amendementen in te dienen beperkt wat in strijd met de verordening c.q. de Gemeentewet is;
- d. niet in te stemmen met de aanbevelingen 3 en 12 maar in plaats daarvan ná de informatiebijeenkomst (aanbeveling 1) en vóór de themabijeenkomst (aanbeveling 2) een bijeenkomst voor inwoners en organisaties te organiseren, waarin raadsleden kennis kunnen nemen van de initiatieven in de samenleving. Deze bijeenkomst wordt ondersteund door de griffie;
- e. een uitspraak te doen over de bespreekpunten 13 t/m 15;
- f. bij instemming met de aanbevelingen 2 en 4 worden de volgende data voorgesteld:
 - bijeenkomst met inwoners/organisaties: 10 mei (vanaf 19.30 uur)
 - themabijeenkomst Kadernota: 17 mei (vanaf 20.30 uur)
 - commissie Kadernota: 21 juni (vanaf 19.30 uur)
 - raad Kadernota: 1 juli